

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR

Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MAONI YA KAMATI YA FEDHA, BIASHARA NA KILIMO KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA BIASHARA, VIWANDA NA MASOKO KWA MWAKA WA FEDHA 2017/2018

Mheshimiwa Spika,

Awali ya yote, napenda nianze kwa kumshukuru Mwenyezi; Mola Mtukufu mwenye kustahiki kushukuriwa na Viumbe vyote kwa kutujaalia uhai na afya njema tukaweza kukutana katika Baraza hili Tukufu kwa lengo la kuendelea kuwatumikia Wananchi wa Zanzibar kwa kutekeleza majukumu yetu mbali mbali kwa niaba yao ambapo leo tupo hapa kuipitia na kuijadili Bajeti ya Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

Mheshimiwa Spika,

Pongezi za pekee nazitanguliza kwake Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Mheshimiwa Dk. Ali Mohamed Shein pamoja na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar kwa ujumla kutokana na juhudi wanazozichukua za kuwaendeleza Wajasiriamali wetu kwani wamekuwa wakitekeleza kazi zao pasi na kuwepo vikwazo vya aina yoyote. Kwa kuzingatia juhudi hizo, nawaomba Wajasiriamali hao waongeze ubunifu wa kuzalisha bidhaa zenye ubora ili ziwawezeshe wao kunufaika na soko liliopo ndani na nje ya nchi yetu.

Mheshimiwa Spika,

Kwa namna ya pekee naomba kutumia nafasi hii kumshukuru na kumpongeza Waziri wa Biashara, Viwanda na Masoko Mheshimiwa Balozi Amina Salum Ali;

Katibu Mkuu, Wakurugenzi pamoja na watendaji wengine wote wa Wizara hii kwa juhudi wanazozichukua katika kutekeleza majukumu yao pamoja na mashirikiano yao ya dhati waliyoipatia Kamati wakati wote tulipokuwa tukipitia na kujadili Bajeti ya Wizara hii.

Mheshimiwa Spika,

Kwa niaba ya Kamati ya Kudumu inayoshughulikia Fedha, Biashara na Kilimo, napenda kukushukuru kwa dhati kabisa, wewe binafsi Mheshimiwa Spika kwa kunipatia nafasi hii ya kuwasilisha Hotuba ya Maoni ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kwa mwaka wa fedha 2017/2018.

Mheshimiwa Spika,

kadhalika, napenda niwapongeze Wawakilishi wote waliomo katika Baraza lako Tukufu kwa juhudi wanazozichukua za kuwawakilisha wananchi wao, juhudi zao zimewawezesha Wananchi kujenga imani kubwa kwa Baraza Lako, nasi tunawaahidi kwamba tutaendelea kuwatumikia kwa dhati kama ambavyo walivyotuamini kutuchagua na kutuleta katika chombo hiki kwa lengo la kutetea maslahi yao.

Mheshimiwa Spika,

Kwa heshima na taadhima, kwa kuthamini michango na ushauri mkubwa katika kutekeleza kazi za Kamati hii, naomba sasa niwatambue kwa kuwataja majina yao Waheshimiwa Wajumbe wafuatao wa Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo:-

1. Mheshimiwa Yussuf Hassan Iddi	-	Mwenyekiti;
2. Mheshimiwa Hamida Abdalla Issa	-	Makamo Mwenyekiti;
3. Mheshimiwa Hamad Abdalla Rashid	-	Mjumbe;
4. Mheshimiwa Moh'd Mgaza Jecha	-	Mjumbe;
5. Mheshimiwa Ali Salum Haji	-	Mjumbe;
6. Mheshimiwa Ussi Yahya Haji	-	Mjumbe;
7. Mheshimiwa Bihindi Hamad Khamis	-	Mjumbe.

Aidha, Kamati yetu pia inafanyakazi kwa karibu sana na makatibu wawili (2) ambao kwa kiasi kikubwa wamekuwa wakitusaidia kutekeleza majukumu yetu, kwa heshima naomba niwatambue makatibu hao ni:-

1. Ndugu Ramadhan Khamis Masoud	-	Katibu
2. Ndugu Said Khamis Ramadhan	-	Katibu

MheshimiwaSpika,

Kamati yangu ya Fedha, Biashara na Kilimo imefanya kazi ya kuchambua na kujadili Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kwa kuzingatia matakwa ya Jadweli la Kwanza la Kanuni za Kudumu za Baraza la Wawakilishi, Toleo la mwaka 2016.

Mheshimiwa Spika,

Kwa mujibu wa Programu inayozingatia matokeo yaani (PBB), Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko imeundwa na Fungu Kuu moja la R01 na limepangiwa kutekeleza Programu kuu nne zenye Programu ndogo kumi (10) ambazo kwa ujumla zinajumuisha shughuli na huduma zote zinazokusudiwa kutolewa na Wizara hii katika mwaka ujao wa fedha 2017/2018.

Mheshimiwa Spika,

Kwa heshima na taadhima, sasa naomba nitoe maoni ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo kwa Programu Kuu na Programu ndogo za Wizara hii ambazo Kamati yangu imezitolea maelekezo na ushauri kama ifuatavyo:

PROGRAMU KUU YA MAENDELEO YA VIWANDA NA UJASIRIAMALI

Mheshimiwa Spika,

Programu hii ya Maendeleo ya Viwanda na Ujasiriamali imeundwa na Programu ndogo mbili zinazojumuisha Programu ndogo ya Ukuzaji wa Viwanda na Programu ndogo ya Maendeleo ya Wajasiriamali. Programu hii inatekelezwa na Idara ya Viwanda. Aidha, malengo makuu ya Programu Kuu hii ni kuongeza pato la Sekta ya Uzalishaji Viwandani pamoja na kuimarisha mazingira mazuri ya Wajasiriamali wadogo. Kadhalika, Kamati inaipongeza Wizara kwa kuwasaidia Wajasiriamali kwenda katika maonesho Unguja na Dar es Salaam. Tunaiomba Wizara kuendelea kuwasaidia Wajasiriamali wetu ili waweze kujiendeleza kimaisha.

Mheshimiwa Spika,

Programu hii ndio inayoshughulika na kuwaimarisha na kuwaendeleza Wajasiriamali wanaoendesha shughuli zao hapa Zanzibar. Kwa bahati mbaya, kamati yangu imesikitishwa sana kutokana na kuwepo malalamiko makubwa kutoka Kampuni ya Uzalishaji wa Sabuni ya MKIPIMILIKI kuhusu kutopatiwa kupata alama ya ubora kwa bidhaa wanazozalisha ambayo imekuwa kikwazo kwao kuingiziwa jumla ya Tzs. 300,000,000/- Milioni kwa ajili ya kuendeleza shughuli za uzalishaji wa bidhaa zao. Hivyo, Kamati yangu imeitaka Wizara kupitia Taasisi yake ya Viwango wakutane na kufanya mazungumzo na Uongozi wa Kiwanda hicho kwa lengo la kuwaelekeza kinachotakiwa kufanyiwa

marekebisho na Watendaji wa Kiwanda hicho ili bidhaa zao zikidhi viwango vinavyokubalika na mkopo uliokusudiwa kutolewa upatikane na utumike kama ilivyokusudiwa.

Mheshimiwa Spika,

Katika Bajeti ya mwaka 2017/2018, Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko imejipangia kukusanya mapato ya Tzs. 455,224,000 kupitia vyanzo mbali mbali, kikiwemo chanzo cha Mali Maiti. Kamati yangu inaishauri Wizara hii kukutana na Wizara ya Fedha na Mipango kukihamisha chanzo hiki na kukipeleka Kamisheni ya Wakfu na Mali ya Amana ambayo ipo chini ya Wizara ya Katiba, Sheria, Utumishi wa Umma na Utawala Bora.

Mheshimiwa Spika,

Kamati yangu pia inaiomba Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko ichukue juhudi zaidi ya kuimarisha ukusanyaji wa mapato kupitia vyanzo vyake mbali mbali ambapo hadi kufikia Machi, 2017 imekusanya jumla ya Tzs. 222 Milioni sawa na asilimia 59.7. Makusanyo hayo ni kidogo ukilinganisha na mapato yaliyokusudiwa kukusanywa ya Tzs. 371.2 Milioni. Hivyo, kwa mwaka wa Fedha ujao Wizara ihakikishe inaongeza mapato hasa kwa kuwasimamia vyema Maofisa wanaoshughulikia na ukusanyaji mapato hayo.

PROGRAMU KUU YA UKUZAJI NA UENDELEZAJI BIASHARA

Mheshimiwa Spika,

Programu Kuu ya Ukuzaji na Uendelezaji Biashara imeundwa na Programu ndogo nne zinazojumuisha Programu ndogo ya Ukuzaji wa Masoko, Programu ndogo ya Ushindani Halali wa Kibiashara na Kumlinda Mtumiaji, Programu ndogo ya Urahisishaji Biashara na Ukuzaji Biashara za ndani pamoja na Programu ndogo ya Usajili wa Biashara na Mali. Programu zote hizi kwa pamoja zinatekelezwa na Idara ya Mipango, Sera na Utafiti, Idara ya Biashara na Ukuzaji Masoko, Idara ya

Ushindani Halali wa Kibiashara, Baraza la Usimamizi wa Utoaji Leseni na Baraza la Biashara Zanzibar. Aidha, Programu Kuu hii ina lengo la kusimamia Mitaji ya Umma ili kuhakikisha inakwenda sambamba na mabadiliko ya uchumi pamoja na kuwepo kwa uwazi na usawa wa tathmini ya bidhaa zinazonunuliwa kupitia taratibu za manunuzi.

Mheshimiwa Spika,

Miongoni mwa jukumu la msingi la Wizara hii ni kuyasimamia na kuyaendeleza maghala mbali mbali yanayomilikiwa na Serikali ya Mapinduzi Zanzibar. Kwa kuthamini umuhimu huo, Kamati yangu inaitaka Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kuyafuatilia na kutambua idadi halisi ya maghala hayo, maeneo yalipo pamoja na kujua kodi ambayo maghala hayo yamekodishwa kwani inaonekana mapato mengi ya Serikali yanapotea ama kwa waliokodishwa kulipa kiwango kidogo cha fedha au kutolipa kabisa. Vile vile kuna wasiwasi kwamba maghala mengine yanamilikiwa na Watu binafsi kinyume na utaratibu.

PROGRAMU KUU YA UENDESHAJI NA URATIBU WA WIZARA YA BIASHARA, VIWANDA NA MASOKO

Mheshimiwa Spika,

Programu Kuu ya Uendeshaji na Uratibu wa Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko imeundwa na Programu ndogo Tatu zinazojumuisha Programu ndogo ya Utawala na Uendeshaji wa Wizara, Programu ndogo ya Uratibu wa Mipango, Sera na Tafiti za Wizara na Programu ndogo ya Uratibu na Utekelezaji wa shughuli za Wizara Pemba. Aidha, Programu Kuu hii inatekelezwa na Idara ya Uendeshaji na Utumishi, Idara ya Mipango, Sera na Utafiti na Idara ya Ofisi kuu Pemba ambayo ina lengo la kutoa huduma za uendeshaji na manunuzi kwa ufanisi.

Mheshimiwa Spika,

Wakati Kamati yangu ikipitia Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii, iligundua kwamba kuna kasoro za kiuandishi kwa kutofautiana majina ya Programu Kuu na Programu ndogo ziliomo katika kitabu ambacho Kamati inakitumia na kile walichokiandaa Wizara. Hivyo, Kamati ilishauri ni busara kasoro hizo zikaondolewa ili kuwepo uwiano na usahihi katika vitabu hivyo.

PROGRAMU KUU YA VIWANGO NA TATHMINI YA UBORA

Mheshimiwa Spika,

Programu Kuu ya Viwango na Tathmini ya Ubora imeundwa na Programu ndogo moja ya Viwango na Tathmini ya Ubora ambayo inatekelezwa kupitia Idara ya Taasisi ya Viwango Zanzibar (ZBS). Huduma inayotarajiwa kutolewa na Programu hii ni uandaaji na ukuzaji wa viwango pamoja na tathmini ya ubora wa bidhaa. Aidha, Programu Kuu hii ina lengo la kuandaa na kuimarisha viwango ili kumlinda mtumiaji.

Mheshimiwa Spika,

Katika kupitia Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Bajeti ya Wizara ya Fedha na Mipango kwa mwaka wa Fedha 2017/2018 ambapo Kamati yangu inalisimamia hilo, Kamati ilielezwa kwamba kuna fedha za Miundombinu zilizohitajika kutumiwa na Taasisi ya Viwango Zanzibar kwa ajili ya kuziimarisha Maabara zilizomo ndani ya Taasisi hiyo lakini hadi kufikia Machi, 2017 fedha hizo bado hazijaingizwa kutokana na ZBS kushindwa kukamilisha baadhi ya taratibu na kukwamisha utekelezaji huo. Hivyo, Kamati yangu imeitaka Wizara ya Biashara, Viwanda na Masoko kuhakikisha inakamilisha taratibu hizo haraka iwezekanavyo ili fedha hizo ziingizwe ZBS na kazi hiyo ianze kabla ya kumalizika mwaka huu wa fedha.

Mheshimiwa Spika,

Napenda kuitanabahisha Wizara kwamba fedha ambazo Baraza lako Tukufu itaziidhinisha kwa Wizara hii ya Biashara, Viwanda na Masoko ni fedha za kodi zinazotozwa kutoka kwa Wananchi. Hivyo, Kamati yangu inaitaka Wizara kuwa makini kwa kila shilingi wanayoitumia ili yale malengo waliyoyapanga yaweze kutekelezwa na Wananchi nao wanufaike ipasavyo kwa mrejesho utakaofanywa kwa matumizi mazuri ya fedha zao.

Mheshimiwa Spika,

Mwisho napenda kuwashukuru na kuwapongeza tena Viongozi na Watendaji wa Wizara hii kwa juhudi wanazochukua katika kutekeleza kazi zao pamoja na ushirikiano waliotupatia wakati wa kuipitia Bajeti yao. Aidha, napenda kuwashukuru Wajumbe wa Baraza lako Tukufu kwa kunisikiliza kwa utulivu wa hali ya juu wakati wote nilipokuwa nikiwasilisha hotuba hii.

Mheshimiwa Spika,

Kwa vile Kamati yangu ya Fedha, Biashara na Kilimo imepitia, imejadili na kuyakubali mapendekezo ya Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya hii ya Biashara, Viwanda na Masoko ya mwaka wa fedha 2017/2018. Kamati inawaomba Waheshimiwa Wajumbe wote nao watumie fursa iliyopo kuijadili, kutoa mapendekezo yao na hatimae kuiunga mkono na kuipitisha Bajeti hii ili tumuwezeshe Waziri aende kutekeleza yale waliyojipangia katika mwaka ujao wa Fedha.

Mheshimiwa Spika,

Baada ya kusema hayo machache, Kwa niaba ya Mwenyekiti na Kamati yangu ya Fedha, Biashara na Kilimo, naunga mkono hoja.

Mheshimiwa Spika,

Naomba kuwasilisha.

Ahsante sana,

.....
Yussuf Hassan Iddi,
Mwenyekiti
Kamati ya Kudumu ya Fedha, Biashara na Kilimo,
Baraza la Wawakilishi,
Zanzibar.